

Konteks Keluarga dan Hubungannya dengan Penglibatan Ibu Bapa dalam Pendidikan Anak-anak di Sekolah Menengah (Family Context and Its Relationship with Parental Involvement in Their Children's Education in Secondary Schools)

ABD. RAZAK ZAKARIA & NORANI MOHD SALLEH

ABSTRAK

Kajian ini dijalankan bertujuan mengkaji sejauh mana ibu bapa melibatkan diri dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah menengah. Kajian ini berfokus sepenuhnya kepada murid sebagai sampel. Peserta kajian keseluruhannya terdiri daripada murid-murid tingkatan empat dari sekolah menengah bantuan penuh kerajaan. Kajian ini melibatkan seramai 950 murid. Kajian tinjauan ini menggunakan sepenuhnya soal selidik dalam mendapatkan data. Persampelan rawak dilakukan dalam memilih sampel kajian. Lokasi bandar dan luar bandar diambil kira dalam penentuan pemilihan sampel kajian. Data-data berskala Likert dianalisis sepenuhnya secara inferensi menggunakan Predictive Analytics Software (PASW) manakala data soalan terbuka dianalisis secara deskriptif. Kekuatan kedua-dua kaedah penganalisisan digunakan bagi menjawab persoalan kajian. Analisis regresi menunjukkan bahawa komponen konteks keluarga memberikan sumbangan 44.5 peratus daripada penglibatan ibu bapa di rumah berbanding hanya 16.0 peratus penglibatan ibu bapa di sekolah. Secara keseluruhan, didapati konteks keluarga memberikan sumbangan 41.1 peratus untuk penglibatan (rumah dan sekolah). Manakala faktor bangsa, bilangan adik-beradik, tahap pendidikan ibu, tahap pendidikan bapa, pekerjaan ibu dan pekerjaan bapa hanya berkorelasi secara signifikan dengan penglibatan ibu bapa di rumah. Kajian ini mendapati penglibatan ibu bapa dalam pendidikan ketika anak-anak di sekolah menengah bukan faktor utama anak-anak mereka berjaya dalam pelajaran. Anak-anak masih memperolehi pencapaian akademik yang baik meskipun tanpa penglibatan ibu bapa. Konteks keluarga yang kondusif dan harmoni mampu merangsang anak-anak berjaya dalam pelajaran. Walaupun penglibatan ibu bapa penting dalam meningkatkan pencapaian akademik anak-anak tetapi konteks keluarga merupakan faktor utama yang mempengaruhi pencapaian anak-anak tersebut. Justeru, lebih bermakna jika usaha ke arah kejayaan anak-anak di sekolah mengambil strategi yang lebih holistik dengan memperkukuhkan institusi keluarga dan mewujudkan hubungan kekeluargaan yang sihat.

Kata kunci: Penglibatan ibu bapa, konteks keluarga, kesenggangan, keterbukaan, amalan keibubapaan

ABSTRACT

This study aimed at investigating to what extent parents involved themselves in educating their secondary school children. The participants consisted of 950 Form Four students from government assisted secondary schools. The questionnaires were administered to the sample in the state of Selangor. The findings showed that interaction and communication, parenting practices, leisure, openness and acceptance were the predictive factors and had a positive relationship with parental involvement in education of secondary school children. Multiple regression analysis showed that the component of family context contributed 44.5 percent to the involvement of parents at home as compared to only 16.0 percent for involvement of parents in school. Overall, it was found that family context contributed 41.1 percent to the involvement (home and school). Of greater interest is that this study found that

involvement of parents in education of their secondary school children is not the main factor for their children's achievement in learning. The children obtained high academic achievement even without the involvement of parents. A conducive and harmonious family context was able to motivate the children to succeed in their studies. Although family involvement is important in raising the academic achievement of children, the family context is the main factor in influencing the children's academic achievement. To conclude, it would be more meaningful if efforts aimed at children's academic success in school utilize a more holistic strategy by strengthening the family institution and creating healthy family relationships.

Keywords: Parental involvement, family context, children's education, secondary school

PENGENALAN

Penglibatan ibu bapa yang semakin berkurangan dalam aktiviti dan program sekolah memberikan kesan terhadap pencapaian pelajar (West et al. 1998). Justeru itu, kecemerlangan murid tidak dapat dicapai seandainya penglibatan ibu bapa murid dalam program dan aktiviti sekolah tidak dapat ditingkatkan (Henderson & Mapp 2000).

Mengikut Shaverand & Walls (1998) dan Epstein (2001), penglibatan ibu bapa bukan sahaja hanya di sekolah malahan ibu bapa perlu melibatkan diri dalam pendidikan anak-anak di rumah. Bagaimanapun menurut Lareau (2000), kekangan masa menyebabkan ibu bapa kurang peka terhadap peranan mereka dalam pendidikan anak-anak dan membiarkan anak-anak belajar tanpa pemantauan. Keterlibatan ibu bapa di rumah mahupun di sekolah secara berterusan didapati berkait rapat dengan pencapaian akademik anak-anak (Christenson, Rounds & Gorney 1992; Izzo et al. 1999; Keith & Lichtman 1994; Miedel & Reynolds 1999; Shaverand & Walls 1998). Namun, tumpuan kajian tentang penglibatan ibu bapa masih lagi tertumpu kepada murid di tahap awal persekolahan (Arnold, Zeljo & Doctoroff 2008).

Tidak diketahui tentang mengapa ibu bapa kurang melibatkan diri dalam pendidikan anak-anak mereka ketika di sekolah menengah (James 2008; Christenson 2004; Christenson & Sheridan 2001) berbanding dengan penglibatan di tahap awal persekolahan (prasekolah) dan sekolah rendah (Arnold, Zeljo & Doctoroff 2008). Namun, kajian lalu jelas menunjukkan ibu bapa lebih banyak melibatkan diri dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah rendah. Penglibatan mereka semakin berkurangan apabila anak-anak

di sekolah menengah. Pelbagai alasan telah diberikan oleh ibu bapa untuk kurang terlibat dalam pelajaran anak-anak di sekolah menengah. Antaranya ialah kurikulum dan silibus semakin mencabar, anak-anak di sekolah menengah mampu berdikari dan ibu bapa ingin memberi tumpuan lebih kepada anak-anak yang lebih kecil (Coleman 1988). Namun, alasan yang diberikan oleh ibu bapa masih dipertikaikan. Ini berikutan penglibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak tidak semestinya penyertaan secara langsung. Ianya boleh juga berlaku secara tidak langsung dan penglibatan itu sendiri tidak hanya terhad di sekolah sahaja sebaliknya boleh juga berlaku di rumah (Deslandes & Bertrand 2005; Garg Gang et al. 2002; Goldscheider, Thornton & Yang 2001).

Apa yang jelas, penglibatan ibu bapa memberi kesan positif terhadap pencapaian murid (Hoover-Dempsey & Sandler 1997; Hoover-Dempsey 1995; Lee & Bowen 2006; Desimone 1999; Fan & Chen 2001) malahan terdapat kajian yang menunjukkan penglibatan ibu bapa mampu membendung masalah disiplin murid. Persoalannya, mengapa ibu bapa masih kurang melibatkan diri dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah menengah sekiranya mereka tahu akan kebaikan penglibatan? (Smith 2002; Lee & Bowen 2006; DePlanty, Coulter & Duchane 2007).

Kajian lalu juga kurang memberi tumpuan kepada konteks keluarga yang memainkan peranan terhadap pencapaian akademik anak-anak. Faktor-faktor ini amat penting dan perlu diberikan tumpuan. Ini berikutan penerapan nilai dalam konteks keluarga dilihat boleh menjadi peramalan kepada penglibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak di sekolah menengah. Selain itu, kebanyakan kajian-kajian lepas lebih berfokuskan penglibatan

ibu bapa dari sudut pandangan ibu bapa dan guru. Tumpuan tidak cuba diberikan kepada pandangan anak-anak terhadap penglibatan ibu bapa dalam pendidikan ketika di sekolah menengah.

Kajian ini akan memberikan tumpuan kepada penilaian anak-anak terhadap penglibatan ibu bapa mereka ketika di sekolah menengah. Anak-anak menjadi tumpuan untuk mendapatkan data dan data itu nanti akan ditriangulasikan dengan dapatan sedia ada yang membabitkan ibu bapa dan guru sebagai penilai kepada penglibatan ibu bapa. Kajian ini juga akan cuba menjawab persoalan; Adakah konteks keluarga menjadi peramalan kepada kurangnya penglibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak mereka ketika di sekolah menengah?

KONTEKS KELUARGA

Konteks keluarga seringkali menjadi isu utama kepada perbincangan berkaitan dengan fungsinya sesebuah keluarga sebagai satu entiti kepada masyarakat. Ibu bapa sebagai nadi utama dalam menyediakan persekitaran yang sihat kepada sesebuah keluarga. Komunikasi dalam kalangan keluarga dan adik-beradik juga didapati memberi kesan kepada penglibatan ibu bapa terhadap pendidikan anak-anak di rumah. Komunikasi yang jelas antara ibu bapa dan anak didapati memberikan peluang untuk ibu bapa berinteraksi dengan baik untuk terlibat sama dalam pelajaran anak-anak. Ibu bapa yang mengamalkan komunikasi dua hala memberi ruang kepada anak-anak untuk bermesra dan bertukar-tukar pandangan mengenai pengetahuan dan memberi ruang untuk anak-anak bertanyakan pendapat dan pandangan ibu bapa dalam pelajaran mereka. Kajian terdahulu mendapati bahawa keluarga yang mengamalkan komunikasi sihat di dalam rumah bukan sahaja dapat mengeratkan ikatan kekeluargaan malahan membantu anak-anak meningkatkan perkembangan diri dan emosi anak-anak dan pencapaian anak-anak dalam pelajaran (Cooper, Robinson & Patall 2006). Anak-anak terbentuk mengikut acuan dalam sesebuah keluarga. Ibu bapa sebagai model utama di dalam sesebuah keluarga lazimnya menjadi ikutan kepada anak-anak dalam membentuk jati diri masing-masing (Lam & Muhammad 1991).

Vicarious learning atau proses pembelajaran secara ikutan ini biasanya memberi kesan yang sihat sekiranya anak-anak berada dalam konteks keluarga yang sihat dan begitu juga sebaliknya (Clark 1994).

Fariza (1998) dalam kajiannya berkaitan dengan corak tingkah laku keibubapaan dan perkembangan psikologi remaja mendapati bahawa sokongan ibu bapa mempunyai hubungan yang positif dengan perkembangan psikologi remaja. Beliau mendapati 90 peratus responden yang terlibat dalam kajian tersebut bersetuju dan merasa gembira apabila ibu bapa sentiasa memberikan galakan di samping menerima idea dan pandangan anak-anak ketika berbincang dalam sesuatu perkara. Selain daripada itu, ibu bapa yang peka akan perasaan dan memahami kehendak anak-anak remaja juga dilihat memberi kesan psikologi kepada anak-anak untuk menjadi insan yang berjaya.

Tinjauan dapatan berkaitan dengan kawalan daripada ibu bapa terhadap anak-anak mendapati bahawa anak-anak mahukan kebebasan dan ruang untuk mereka membesar dalam dunia remaja (Kleiner 2005). Anak-anak mahukan mereka dihargai dan cuba membesar dalam situasi yang mereka inginkan tanpa terlalu dikongkong oleh ibu bapa. Namun, sebagai ibu bapa, kawalan yang diperlukan lebih tertumpu kepada sikap mengambil berat dan peka terhadap perkembangan anak-anak.

PENGLIBATAN IBU BAPA

Kajian yang dijalankan mendapati tiga bentuk utama yang dipercayai menjadi penentu berkenaan dengan asas penglibatan ibu bapa (Epstein 2001). Pertamanya, tafsiran pembentukan peranan ibu bapa yang mentakrifkan kepercayaan ibu bapa tentang apa yang sepatutnya dilakukan terhadap pendidikan anak-anak mereka dan kepelbagaian asas yang kukuh dan adanya aktiviti yang ditafsirkan oleh ibu bapa sebagai penting, mustahak dan yang membenarkan tindakan mereka bagi pihak anak-anak. Keduanya, keupayaan ibu bapa merasa bertanggungjawab dan perlunya mereka membantu anak-anak mereka untuk berjaya di sekolah berfokuskan kepada sejauh mana kepercayaan ibu bapa terhadap

penglibatan mereka dapat menerapkan pengaruh yang positif terhadap pencapaian pelajaran anak-anak. Ketiganya, kehendak, jempukan umum dan peluang untuk melibatkan diri merujuk kepada persepsi ibu bapa tentang anak-anak dan sekolah perlukan penglibatan mereka.

Grolnick, Banjer & Kurowski (1997) mendapati bahawa ibu bapa yang memainkan peranan mereka sebagai guru di rumah dan berpendirian positif terhadap anak-anak akan lebih suka melibatkan diri dalam aktiviti kognitif anak-anak. Green et al. (2007) juga mendapati bahawa penglibatan ibu bapa di rumah perlu dikekalkan bukan sahaja di awal persekolahan tetapi semasa di pertengahan persekolahan ketika anak-anak memerlukan kekuatan untuk berdikari. Sikap mengambil berat oleh ibu bapa terhadap pendidikan anak dapat dilihat daripada penglibatan ibu bapa dalam kerja rumah anak-anak mereka. Namun, bantuan dan sokongan daripada ibu bapa dalam pelajaran anak-anak mestilah dilakukan secara konsisten (Epstein 1989).

Kajian Thorkildsen & Stein (1998) mendapati bahawa ibu bapa yang meluangkan masa bersama anak-anak untuk membuat tugas sekolah akan lebih berjaya dan mempunyai keinginan untuk melakukan yang terbaik. Ibu bapa menjadi pembimbing kepada anak-anak dalam pelajaran ketika di rumah. Namun, kebanyakan ibu bapa lebih banyak memberi tumpuan mereka untuk terlibat dalam pendidikan anak-anak pada tahap prasekolah dan ketika di sekolah rendah. Oleh sebab itulah kebanyakan kajian lalu dijalankan berdasarkan penglibatan ibu bapa dan keluarga ketika anak-anak berada di awal persekolahan mereka (Barnard 2006; Heymann & Earle 2000; Kohl, Lengua & McMohan 2000; Miedel & Reynolds 1999).

METODOLOGI

PESERTA KAJIAN

Peserta kajian melibatkan 950 orang murid sekolah menengah kerajaan dari lokasi bandar dan luar bandar dalam negeri Selangor. Persampelan rawak digunakan dalam memilih sampel kajian. Seramai 421 orang murid lelaki dan 529 murid perempuan terlibat dalam menjawab soalan soal selidik.

Kesemua sampel adalah murid-murid tingkatan empat yang dipilih berdasarkan persampelan rawak berdasarkan kedudukan sekolah dalam negeri Selangor. Kajian ini melibatkan 696 (73.3%) murid Melayu, 148 (15.6%) murid Cina, 98 (10.3%) murid India dan lapan orang dari bangsa lain-lain. Bilangan adik beradik pula melibatkan 145 orang (15.3%) mempunyai 1 hingga 3 orang, 471 orang (49.6%) mempunyai 3 hingga 4 orang, 239 (25.2%) mempunyai 5 hingga 6 orang, 72 (7.6%) mempunyai 7 hingga 8 orang dan 23 (2.4%) mempunyai lebih daripada lapan orang.

Seramai 49.5% (470 orang) responden diambil dari lokasi bandar manakala 50.5% (480 orang) responden lokasi luar bandar. Tahap pendidikan ibu melibatkan 137 orang (14.4%) tamat sekolah rendah, 234 (24.6%) tamat sekolah menengah rendah, 353 (37.2%), tamat sekolah menengah atas, 180 (18.9%) tamat sehingga diploma/ijazah pertama, dan 46 (4.8%) mempunyai pendidikan sehingga ijazah lanjutan. Pendidikan bapa pula meliputi 110 (11.6%), tamat sekolah rendah, 214 (22.6%), tamat sekolah menengah rendah, 318 (33.5%), tamat sekolah menengah atas, 212 (22.3%), diploma/ijazah pertama, dan 96 (10.1%) mempunyai ijazah lanjutan.

Seramai 164 (17.3%) responden kajian menyatakan ibu mereka bekerja sendiri, 160 (16.8%) adalah kakitangan kerajaan, 156 (16.4%) kakitangan swasta dan 470 (49.5%) responden pula menyatakan ibu mereka tidak bekerja. Bagi pekerjaan bapa, seramai 320 (33.7%) menyatakan bapa bekerja sendiri, 232 (24.4%) adalah kakitangan kerajaan, 341 (35.9%), kakitangan swasta dan 57 (6.0%) responden pula menyatakan bapa mereka tidak bekerja.

ALAT UKURAN

Memandangkan kajian ini menggunakan reka bentuk kajian korelasi, maka terdapat beberapa siri ujian yang sesuai digunakan bagi melihat perhubungan antara pemboleh ubah. Dalam kajian ini, penyelidik hanya mempunyai dua jenis skala pengukuran iaitu Skala Nominal dan Skala Ordinal. Ujian Analisis Faktor dijalankan terlebih dahulu bagi mengenal pasti serta menyusun sebilangan besar item-item soal selidik yang telah dibina ke dalam konstruk-berdasarkan pemboleh ubah yang terdapat

dalam kajian. Selain daripada itu, Analisis Faktor dapat mengenal pasti korelasi antara faktor (item-item) dan melihat semua faktor berkorelasi antara satu sama lain, kekuatan korelasi antara item-item, dan melihat nilai *communality* bagi setiap faktor dan *proporsi varian* bagi setiap faktor. Pengkaji perlu memastikan kenormalan data bagi setiap konstruk bagi tujuan pengujian dan penggunaan ujian yang sesuai dengan data. Berikutnya, barulah siri ujian seperti ujian *multiple regression*, *Chi-Square* dan ujian *Pearson Correlation* dijalankan.

KONTEKS KELUARGA

Konstruk ini diukur berdasarkan lima subkonstruk iaitu interaksi & komunikasi, amalan keibubapaan, kesenggangan, keterbukaan dan penerimaan. Sub konstruk yang dibina merujuk kepada konstruk yang dikemukakan oleh Hoover-Dempsey & Sandler (1995) yang menyatakan bahawa pada tahap satu (penentuan penglibatan asas ibu bapa), ibu bapa membentuk peranan keibubapaan, kesedaran membantu anak-anak dan keperluan penglibatan dalam pendidikan anak-anak. Berdasarkan teori.

Bronfenbrenner (1979, 1986), konteks keluarga dinyatakan dengan jelas kepentingannya kerana anak-anak berkembang mengikut konteks keluarga di mana mereka dibesarkan. Di bawah konstruk konteks keluarga terdapat lima sub konstruk iaitu interaksi & komunikasi (6 item), amalan keibubapaan (6 item), kesenggangan (7 item), keterbukaan (6 item), dan penerimaan (8 item). Murid perlu memilih jawapan berdasarkan skala *Likert* yang diberi; (1) Tidak pernah, (2) Kadang-kadang, (3) Tidak pasti, (4) Selalu, dan (5) Sangat Selalu.

PENGLIBATAN IBU BAPA

Dalam kajian ini, tumpuan diberikan kepada penglibatan ibu bapa di rumah dan di sekolah ketika anak-anak berada di sekolah menengah. Anak-anak akan menilai penglibatan ibu bapa dalam beberapa konstruk yang diberikan. Konstruk penglibatan di rumah terdiri daripada Tugas (5 item), Kemudahan Pembelajaran (5 item) dan Pemantauan (5 item). Penglibatan ibu bapa di sekolah pula diuji melalui konstruk

Perjumpaan Ibu bapa-Sekolah (5 item), Hari Terbuka & Kecemerlangan (5 item) dan Aktiviti & Program Sekolah (5 item). Item-item yang dibina bagi kedua-dua konstruk masih lagi menggunakan skala *Likert*. Murid perlu memilih jawapan berdasarkan skala *Likert* yang diberi; (1) Tidak pernah, (2) Kadang-kadang, (3) Tidak pasti, (4) Selalu, dan (5) Sangat Selalu. Gabungan data penglibatan ibu bapa di rumah dan di sekolah akan dijadikan sebagai data penglibatan ibu bapa keseluruhan dalam kajian ini.

PROSEDUR

Murid-murid yang terlibat dalam kajian ini diberikan satu soal selidik untuk dijawab. Soal selidik mengandungi 4 bahagian utama. Bahagian A mengandungi soalan berkaitan demografi keluarga manakala bahagian B mengandungi item-item yang mengukur konteks keluarga. Bahagian C pula mengandungi item-item penglibatan ibu bapa di rumah manakala Bahagian D merupakan item-item yang mengukur penglibatan ibu bapa di sekolah. Bahagian B hingga D adalah soalan berskala *Likert*. Bahagian E dan F pula mengandungi soalan berskala *Likert* dan soalan terbuka yang menguji ekspektasi dan persepsi murid terhadap penglibatan ibu bapa manakala Bahagian G mengandungi maklumat prestasi murid. Peserta kajian perlu menjawab kesemua soalan yang diberikan

KEPUTUSAN

JADUAL 1. Analisis Korelasi Chi Square Antara Penglibatan Ibu bapa dengan Komponen Keluarga Konteks

	I&K	AK	Kes	Ket	Pen
Home	.315**	.557**	.429**	.384**	.271**
	.000	.000	.000	.000	.000
	861	746	840	865	896
School	.066**	.184**	.197**	.167**	.267**
	.059	.059	.059	.059	.059
	810	687	791	809	842
Overall	.267**	.510**	.443**	.391**	.372**
	.000	.000	.000	.000	.000
	862	737	841	864	897

I&K: Interaksi & Komunikasi, AK: Amalan Keibubapaan, Kes: Kesenggangan, Ket: Keterbukaan, Pen: Penerimaan

Analisis menunjukkan perhubungan antara penglibatan ibu bapa di rumah dengan komponen konteks keluarga. Keputusan menunjukkan interaksi & komunikasi ($r = .32$), amalan keibubapaan ($r = .56$), kesenggangan ($r = .43$), keterbukaan ($r = .38$), dan penerimaan ($r = .27$) juga memperlihatkan perhubungan yang signifikan dan positif pada aras $p < .05$.

Keputusan analisis antara penglibatan ibu bapa di sekolah dengan komponen konteks keluarga menunjukkan perhubungan yang tidak signifikan. Analisis menunjukkan interaksi & komunikasi ($r = .07$), amalan keibubapaan ($r = .18$), kesenggangan ($r = .20$), keterbukaan ($r = .17$), dan penerimaan ($r = .27$) pada aras signifikan $p > .05$.

Analisis perhubungan antara penglibatan ibu bapa keseluruhan dengan komponen konteks keluarga menunjukkan interaksi & komunikasi ($r = .27$), amalan keibubapaan ($r = .51$), kesenggangan ($r = .44$), keterbukaan ($r = .39$), dan penerimaan ($r = .77$) pada aras signifikan $p < .05$.

KOMPONEN-KOMPONEN DALAM KONTEKS KELUARGA MERAMALKAN PENGLIBATAN IBU BAPA DI RUMAH?

JADUAL 2. Ringkasan Model Mengikut Sumbangan Faktor Peramal Terhadap Variabel Bersandar Penglibatan Ibu bapa di Rumah

Model	R	R ²	R ² Terlaras	Anggaran Ralat Piawai
1	.598 ^a	.357	.356	8.179
2	.656 ^b	.430	.429	7.705
3	.664 ^c	.441	.438	7.641
4	.667 ^d	.445	.441	7.619

Dapatan analisis juga menunjukkan bahawa secara signifikan amalan keibubapaan ($\beta = .60$, $p < .05$) telah menyumbang sebanyak 35.7% ($r = .60$) perubahan varian dalam penglibatan ibu bapa di rumah [$F(1, 73) = 407.809$, $p < .05$]. Kombinasi variabel peramal amalan keibubapaan ($\beta = .52$, $p < .05$) dan kesenggangan ($\beta = .28$, $p < .05$) telah menyumbang sebanyak 43.0% ($r = .66$) perubahan varian dalam penglibatan ibu bapa di rumah [$F(2, 733) = 276.930$, $p < .05$].

Kombinasi variabel peramal amalan keibubapaan ($\beta = .47$, $p < .05$), kesenggangan ($\beta = .27$, $p < .05$) dan keterbukaan ($\beta = .11$, $p < .05$) telah menyumbang sebanyak 44.1% ($r = .66$)

perubahan varian dalam penglibatan ibu bapa di rumah [$F(3, 732) = 192.152$, $p < .05$]. Gabungan variabel peramal amalan keibubapaan ($\beta = .46$, $p < .05$), kesenggangan ($\beta = .26$, $p < .05$), keterbukaan ($\beta = .11$, $p < .05$) dan penerimaan ($\beta = .07$, $p < .05$) telah menyumbang sebanyak 44.5% ($r = .67$) perubahan varian dalam penglibatan ibu bapa di rumah [$F(4, 731) = 146.239$, $p < .05$].

Berdasarkan keputusan analisis regresi pelbagai, pengkaji melaporkan bahawa amalan keibubapaan, kesenggangan, keterbukaan dan penerimaan merupakan faktor kepada penglibatan ibu bapa di rumah terutama dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah menengah.

KOMPONEN-KOMPONEN DALAM KONTEKS KELUARGA MERAMALKAN PENGLIBATAN IBU BAPA DI SEKOLAH

Dapatan analisis juga menunjukkan bahawa secara signifikan penerimaan ($\beta = .31$, $p < .05$) telah menyumbang sebanyak 9.6% ($r = .31$) perubahan varian dalam penglibatan ibu bapa di sekolah [$F(1, 728) = 77.218$, $p < .05$]. Kombinasi antara variabel peramal penerimaan ($\beta = .27$, $p < .05$) dan kesenggangan ($\beta = .20$, $p < .05$) telah menyumbang sebanyak 13.4% ($r = .37$) perubahan varian dalam penglibatan ibu bapa di sekolah [$F(2, 727) = 56.022$, $p < .05$].

Kombinasi ketiga-tiga variabel peramal penerimaan ($\beta = .23$, $p < .05$), kesenggangan ($\beta = .16$, $p < .05$) dan amalan keibubapaan ($\beta = .16$, $p < .05$) telah menyumbang sebanyak 15.5% ($r = .39$) perubahan varian dalam penglibatan ibu bapa di sekolah [$F(3, 726) = 44.371$, $p < .05$]. Gabungan variabel peramal penerimaan ($\beta = .23$, $p < .05$), kesenggangan ($\beta = .15$, $p < .05$), amalan keibubapaan ($\beta = .13$, $p < .05$) dan keterbukaan ($\beta = .08$, $p < .05$) telah menyumbang sebanyak 16.0% ($r = .40$) perubahan varian dalam penglibatan ibu bapa di sekolah [$F(4, 725) = 34.455$, $p < .05$].

JADUAL 3. Ringkasan Model Mengikut Sumbangan Faktor Peramal Terhadap Variabel Bersandar Penglibatan Ibu Bapa di Sekolah

Model	R	R ²	R ² Terlaras	Anggaran Ralat Piawai
1	.310 ^a	.096	.095	6.625
2	.365 ^b	.134	.131	6.490
3	.394 ^c	.155	.151	6.414
4	.400 ^d	.160	.155	6.400

Berdasarkan keputusan analisis regresi pelbagai, pengkaji melaporkan bahawa penerimaan, kesenggangan, amalan keibubapaan dan keterbukaan merupakan faktor kepada penglibatan ibu bapa di sekolah dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah menengah.

KOMPONEN-KOMPONEN DALAM KONTEKS
KELUARGA MERAMALKAN PENGLIBATAN IBU BAPA
(KESELURUHAN).

JADUAL 4. Ringkasan Model Mengikut Sumbangan Faktor Peramal Terhadap Variabel Bersandar Penglibatan Ibu bapa (Keseluruhan)

Model	<i>R</i>	<i>R</i> ² Terlaras	<i>R</i> ²	Anggaran Ralat Piawai
1	.548 ^a	.300	.299	11.669
2	.609 ^b	.371	.369	11.070
3	.632 ^c	.400	.397	10.822
4	.641 ^d	.411	.408	10.723

Dapatan analisis menunjukkan bahawa secara signifikan amalan keibubapaan ($\beta = .55, p < .05$) telah menyumbang sebanyak 30.0% ($r = .55$) perubahan varian dalam penglibatan ibu bap [$F(1,720) = 308.489, p < .05$]. Kombinasi antara variabel peramal amalan keibubapaan ($\beta = .47, p < .05$) dan kesenggangan ($\beta = .28, p < .05$) telah menyumbang sebanyak 37.1% ($r = .61$) perubahan varian dalam penglibatan Ibu bapa [$F(2,719) = 211.921, p < .05$].

Kombinasi variabel peramal amalan keibubapaan ($\beta = .42, p < .05$), kesenggangan ($\beta = .26, p < .05$) dan penerimaan ($\beta = .18, p < .05$) telah menyumbang sebanyak 40.0% ($r = .63$) perubahan varian dalam Penglibatan Ibu bapa [$F(3,718) = 159.225, p < .05$]. Gabungan keempat-empat variabel peramal amalan keibubapaan ($\beta = .38, p < .05$), kesenggangan ($\beta = .24, p < .05$), penerimaan ($\beta = .17, p < .05$) dan keterbukaan ($\beta = .12, p < .05$) telah menyumbang sebanyak 41.1% ($r = .64$) perubahan varian dalam penglibatan ibu bapa [$F(4,717) = 125.201, p < .05$]. Berdasarkan keputusan analisis regresi pelbagai, pengkaji melaporkan bahawa amalan keibubapaan, kesenggangan, keterbukaan dan penerimaan merupakan faktor kepada penglibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah menengah.

PERBINCANGAN

Dapatan yang diperolehi jelas menunjukkan bahawa penglibatan ibu bapa sama ada di rumah mahupun di sekolah penting ketika anak-anak berada di sekolah menengah. *Komponen konteks keluarga* didapati mempunyai hubungan yang signifikan dengan penglibatan ibu bapa. Kajian ini menyokong kajian lalu yang menyatakan penglibatan ibu bapa penting dalam menjana kecemerlangan anak-anak (Lawson 2003; Hoover-Dempsey & Sandler 1995). Penglibatan ibu bapa juga tidak seharusnya terhenti setelah anak-anak berada di sekolah menengah. Sebaliknya penglibatan ibu bapa perlu berterusan sehingga anak-anak menamatkan persekolahan mereka. Komponen konteks keluarga memainkan peranan penting dalam usaha ibu bapa melibatkan diri dalam pendidikan anak-anak. Kesemua komponen dalam konteks keluarga dilihat signifikan dan membolehkan ibu bapa melibatkan diri dalam pendidikan anak-anak terutama penglibatan di rumah. Penglibatan di rumah didapati lebih cenderung dipersetujui oleh anak-anak berbanding dengan ibu bapa yang melibatkan diri di sekolah. Anak-anak merasakan ibu bapa perlu memberikan perhatian kepada pendidikan mereka ketika di rumah kerana perhatian oleh guru telah diperoleh di sekolah.

Keluarga merupakan persekitaran pertama anak-anak sejak dilahirkan. Bertepatan dengan teori Bronfenbrenner (1979, 1986), persekitaran positif dalam keluarga membentuk perkembangan kanak-kanak. Keperluan konteks keluarga yang harmoni dapat memberi ruang kepada ibu bapa untuk membentuk anak-anak yang saling berinteraksi dan efektif. Dapatan menjelaskan bahawa penglibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah menengah dipengaruhi oleh konteks keluarga itu sendiri. Ibu bapa yang sering menitikberatkan interaksi dan komunikasi dalam keluarga memperlihatkan hubungan yang positif dengan penglibatan ibu bapa di rumah. Interaksi dua hala antara ibu bapa dan anak-anak mempunyai pertalian yang jelas mengapa ibu bapa terlibat dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah menengah.

AMALAN KEIBUBAPAAN

Amalan keibubapaan yang jelas dipersetujui oleh anak-anak telah menjadi penyebab kepada keterlibatan ibu bapa dalam pendidikan mereka ketika di sekolah menengah. Ibu bapa yang mengamalkan tingkah laku keibubapaan yang positif seperti sentiasa mengingatkan anak-anak tentang matlamat belajar, memberi galakan, mendorong untuk meningkatkan prestasi, mengambil berat, mengamalkan tabiat membaca didapati lebih terlibat dalam pendidikan anak-anak. Keperluan penglibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak ditafsirkan sebagai satu tanggungjawab yang menjadi tuntutan dalam keluarga. Ibu bapa tidak hanya menjadi pendorong utama untuk anak-anak berjaya malahan menjadi idola kepada anak-anak walaupun pada tahap sekolah menengah, anak-anak sudah mampu berdikari.

KESENGGANGAN

Kesenggangan dalam konteks keluarga juga didapati menjadi penyebab kepada keterlibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah menengah. Masa sentiasa diluahkan kepada anak-anak sama ada dalam bentuk membantu semasa belajar, meluahkan masa bertanyakan perihal pelajaran, makan dan menonton bersama, berbual tentang keperluan anak-anak menunjukkan kecenderungan kepada ibu bapa untuk melibatkan diri dalam pendidikan anak-anak. Keperluan memperuntukkan masa untuk anak-anak menunjukkan bahawa ibu bapa lebih banyak meluahkan masa melibatkan diri di rumah berbanding di sekolah. Kekangan masa untuk menghadirkan diri ke sekolah memberi ruang untuk ibu bapa berusaha melibatkan diri untuk bersama anak-anak di rumah.

KETERBUKAAN

Amalan keterbukaan dalam keluarga juga menjadi penyebab mengapa ibu bapa melibatkan diri dalam pendidikan anak-anak. Sikap ibu bapa yang lebih terbuka memberi ruang kepada anak-anak untuk menyatakan pendapat, memilih dan membuat keputusan tentang pendidikan mereka terutama berkaitan aliran yang mereka gemari. Keputusan yang dibuat melalui perbincangan dan menerima

pandangan anak-anak sebagai satu pendapat memperlihatkan ketelusan ibu bapa terhadap anak-anak untuk membantu membentuk konteks keluarga yang sihat. Anak-anak juga tidak berasa terasing dalam keluarga sendiri dan secara tidak langsung ibu bapa terdorong untuk melibatkan diri sama ada dalam pendidikan anak-anak di rumah mahupun di sekolah.

PENERIMAAN

Sikap menerima akan kebolehan anak-anak tidak kira mereka cemerlang ataupun tidak memperlihatkan ibu bapa cenderung untuk terlibat sama dalam pendidikan anak-anak. Penerimaan dalam konteks keluarga menunjukkan hubungan yang positif mengapa ibu bapa melibatkan diri. Penerimaan ibu bapa terhadap keupayaan anak-anak dan kesanggupan untuk membantu dan berbincang akan usaha untuk meningkatkan kecemerlangan anak-anak memperlihatkan akan keprihatinan ibu bapa akan kepentingan pendidikan anak-anak. Konteks keluarga yang sebegini mencerminkan bahawa ibu bapa bersetuju akan tanggungjawab mereka dan cuba melibatkan diri secara konsisten dalam pendidikan anak-anak tidak kira pada tahap mana anak-anak belajar.

Ibu bapa sering memberi alasan bahawa anak-anak mereka sudah mampu berdikari. Seharusnya ibu bapa faham akan tanggungjawab dan keperluan penglibatan mereka dan dari sudut manakah keperluan mereka bertanggungjawab ke atas anak-anak ketika di sekolah menengah. Jelas kajian ini menunjukkan keperluan yang tinggi terhadap penglibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak terutama ketika anak-anak berada di sekolah menengah. Jika kajian-kajian sebelum ini hanya menumpukan akan keperluan ibu bapa memberikan penekanan terhadap penglibatan ketika anak-anak berada pada tahap prasekolah dan sekolah rendah, namun dapatan ini mengutarakan bahawa penglibatan ibu bapa perlu berterusan selagi anak-anak masih belum menamatkan persekolahan mereka. Kajian ini didapati selari dengan dapatan kajian lalu yang menyatakan bahawa kepentingan konteks keluarga dan menjadi faktor peramal kepada penglibatan ibu bapa. Lantas, mengapa tidak ibu bapa memandang serius akan keperluan konteks keluarga dalam usaha meningkatkan tahap

penglibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak terutama ketika di sekolah menengah.

KESIMPULAN

Objektif utama kajian ini adalah untuk mengkaji sejauh mana komponen konteks keluarga mempunyai hubungan dalam penglibatan ibu bapa dalam pendidikan ketika anak-anak berada di sekolah menengah. Instrumen yang telah dibina berdasarkan konstruk interaksi & komunikasi, amalan keibubapaan, kesenggangan, keterbukaan dan penerimaan diukur sebagai peramal utama kepada penglibatan ibu bapa. Berdasarkan item yang dibina, didapati instrumen mempunyai kesahan yang tinggi untuk tujuan penyelidikan ini. Dapatan menunjukkan komponen konteks keluarga mempunyai hubungan yang positif dan signifikan dengan penglibatan ibu bapa dalam pendidikan anak-anak ketika di sekolah menengah. Sebagaimana dapatan, penglibatan ibu bapa di rumah didapati mempunyai hubungan yang signifikan dengan kelima-lima komponen konteks keluarga manakala Walaupun begitu, penglibatan ibu bapa di sekolah langsung tidak berkorelasi secara signifikan dengan komponen konteks keluarga. Namun, penglibatan ibu bapa keseluruhannya sama ada di rumah mahupun di sekolah didapati berkorelasi secara signifikan dan positif dengan komponen konteks keluarga. Keputusan Regresi Pelbagai menunjukkan bahawa gabungan amalan keibubapaan, kesenggangan, keterbukaan dan penerimaan menyumbang sehingga 44.1% terhadap penglibatan ibu bapa di rumah manakala gabungan amalan keibubapaan, kesenggangan, keterbukaan dan penerimaan hanya menyumbang 16.0% terhadap penglibatan ibu bapa di sekolah. Gabungan amalan keibubapaan, kesenggangan, keterbukaan dan penerimaan menyumbang sehingga 41.1% kepada penglibatan ibu bapa ketika anak-anak berada di sekolah menengah. Di dapati faktor interaksi dan komunikasi tersingkir daripada model regresi memandangkan faktor ini agak lemah dan tidak memberi sumbangan kepada penglibatan ibu bapa. Dapatan juga mendapati bahawa komponen konteks keluarga penting dan mempunyai hubungan yang signifikan terhadap penglibatan dan komponen ini seharusnya

diberikan perhatian serius dalam kajian lanjutan terhadap penglibatan ibu bapa terutama ketika anak-anak berada di sekolah menengah.

RUJUKAN

- Arnold, D. H., Zeljo, A. & Doctoroff, G. L. 2008. Parent involvement in preschool: Predictors and the relation of involvement to pre-literacy development. *School Psychology Review* 37(1): 74-89.
- Barnard, W. M. 2006. Parent involvement in elementary school and educational attainment. In J. S. Lee & N. K. Bowen, *Parent involvement, cultural capital and the achievement gap among elementary school children. American Educational Research Journal* 43(2): 39-62.
- Bronfenbrenner, U. 1979. *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bronfenbrenner, U. 1986. Ecology of the family as a context for human development: Research perspectives. *Developmental Psychology* 22: 723-742.
- Christenson, S. L. 2004. The family-school partnership: An opportunity to promote the learning competence of all students. *School Psychology Review* 33: 83-104.
- Christenson, S. L., Rounds, T. & Gorney, D. 1992. Family factors and student achievement: An avenue to increase students' success. *School Psychology Quarterly* 7: 178-206.
- Christenson, S. I. & Sheridan, S. M. 2001. *School and families: Creating essential connections for learning*. New York: Guilford Press.
- Clark, M. R. 1994. Homework-focused parenting that positively affect student achievement. In *A new generation of evidence: The family is critical to student achievement*, T. H. Anne & B. Berla. (eds.). New York: National Committee for Citizen in Education.
- Coleman, J. 1988. Social capital and the creation of human capital. *American Journal of Sociology* 94: 95-120.
- Cooper, H., Robinson, J. C. & Patall, E. A. 2006. Does homework improve academic achievement?: A synthesis of research, 1987-2003. *Review of Educational Research* 76(1): 1-62.
- DePlanty, J., Coulter-Kern, R. & Duchane, K. A. 2007. Perceptions of parent involvement in academic achievement. *The Journal of Educational Research* 100(1): 361-368.
- Desimone, L. 1999. Linking parent involvement with student achievement: Do race and income matter? *The Journal of Educational Research* 93(1): 11-28.
- Deslandes, R. & Bertrand, R. 2005. Motivation of parent involvement in secondary-level schooling. *The Journal of Educational Research* 98: 164-175.
- Epstein, J. L. 1989. Family structures and student motivation: A developmental perspective. In *Research*

- on motivation in education: Vol 3. Goals and cognitions, C. Ames & R. Ames. (eds.). New York, NY: Academic Press.
- Epstein, J. L. 2001. Building bridges of home, school, and community: The importance of design. *Journal of Education for Students Placed at Risk* 6(1 & 2): 161-168.
- Fan, X. & Chen, M. 2001. Parental involvement and students' academic achievement: A meta-analysis. *Educational Psychology Review* 13(1): 1-22.
- Fariza Md. Sham. 1998. Corak tingkah laku keibubapaan dan perkembangan psikologi remaja muslim. *Al-Mawzah* 6: 57-68.
- Garg, R., Kauppi, C., Lewko, J. & Urajnik, D. 2002. A structural model of educational aspirations. *Journal of Career Development* 29(2): 87-108.
- Goldscheider, F. K., Thornton, A. & Yang, L.-S. 2001. Helping out the kids: Expectations about parental support in young adulthood. *Journal of Marriage and Family* 63(3): 727-740.
- Green, C. L., Walker, J. M. T., Hoover-Dempsey, K. V. & Sandler, H. M. 2007. Parents' motivations for involvement in children's education: An empirical test of a theoretical model of parental involvement. *Journal of Educational Psychology* 99(3): 532-544.
- Grolnick, W. S., Benjer, C., Kurowski, C. O., Apostoleris, N. H. 1997. Predictors of parent involvement in children's schooling. *Journal of Educational Psychology* 89: 538 -548.
- Henderson, A. T., & Mapp, K. L. 2000. *A new wave of evidence: The impact of family, school, community connections on student achievement*. Austin, TX: Southwest Educational Development Laboratory.
- Heymann, S. J. & Earle, A. 2000. Low income parents: How do working conditions affect their opportunity to help school-age children at risk? *American Educational Research Journal* 37: 833-848.
- Hoover-Dempsey, K. V. & Sandler, H. M. 1995. Parental involvement in children's education: Why does it make a difference? *Teachers College Record* 97: 310-331.
- Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. M. 1997. Why do parents become involved in their children's education. *Review of Educational Research* 61(3): 3-42.
- Izzo, C. V., Weissberg, R. P., Kasprow, W. J. & Fendrich, M. 1999. A longitudinal assessment of teacher perceptions of parent involvement in children's education and school performance. *American Journal of Community Psychology* 27(6): 817-839.
- James M. L. 2008. *Parental involvement in their child's education*. Ph.D. dissertation. Capella University, Minnesota, AAT 3297024.
- Keith, P. B. & Lichtman, M. V. 1994. Does parental involvement influence the academic achievement of Mexican-American eighth graders? Results from the National Education Longitudinal Study. *School Psychology Quarterly* 9(4): 256-272.
- Kleiner, J. 2005. *Parental assistance during homework interactions: The roles of scaffolding and parents' awareness of their children's skill levels*. Ph.D., dissertation, Northwestern University, AAT3177747
- Kohl, G. O., Lengua, L. J. & McMohan, R. J. 2000. Parent involvement in school: Conceptualizing multiple dimensions and their relations with family and demographic risk factors. *Journal of School Psychology* 38(6): 501-523.
- Lam Paw Lin & Muhammad Yusuf. 1991. Tingkah laku keibubapaan dan penghargaan sendiri remaja. *Jurnal Psikologi Malaysia* 7: 61-79.
- Lareau, A. 2000. *Home advantage: Social class and parental intervention in elementary education*, Lanham, MD: Roman & Littlefield.
- Lawson, M. A. 2003. School-family relations in context: Parent and teacher perceptions of parental involvement. *Urban Education* 38: 77-133.
- Lee, J. S., & Bowen, N. K. 2006. Parent involvement, cultural capital, and the achievement gap among elementary school children. *American Educational Research Journal* 43(2): 193-219.
- Miedel, W. T., & Reynolds, A. J. 1999. Parent involvement in early intervention for disadvantaged children: Does it matter? *Journal of School Psychology* 37: 379-402.
- Shaverand, A. V. & Walls, R. T. 1998. Effect of title 1, parental involvement on student reading and mathematics achievement. *Journal of Research and Development in Education* 31(2): 91-97.
- Smith, J. G. 2002. Parental involvement in education among low income families: A case study. *The School Community Journal* 16(1): 43-56.
- Thorkildsen, R. & Stein, M. R. S. 1998. Is parent involvement related to student achievement?: Exploring the evidence. *Phi Delta Kappan* 22: 17-20.
- West, A., Noden, P., Edge, A. & David, M. 1998. Parental involvement in education in and out of school. *British Educational Research Journal* 24(4): 461-483.

Abd. Razak Zakaria
Fakulti Pendidikan
Universiti Malaya
50603 Kuala Lumpur